

HELYI TANTERV

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ 11-12. ÉVFOLYAM

A foglalkozás feladata a továbbtanuláshoz kötelező emeltszintű történelem érettségi vizsgára való felkészítés a 11-12. évfolyam során. A kerettanterv jellegéből fakadóan részben az általános iskolai, részben a középiskolai középszintű felkészítésre épül, annak kibővítése az emeltszintű ismeretanyaggal és a kerettantervhez nem igazított, 2017 óta érvényes érettségi emelt szintű követelményrendszer alapján.

Mivel a történelem érettségi vizsga követelményei az új NAT bevezetése ellenére nem változtak, s a 2017-től érvényes érettségi követelményrendszerben szereplő témakörök egy része nem található a kerettantervben, s mivel: „A középszintű érettségi vizsgán a számon kérhető évszámok, személyek, topográfiai adatok és fogalmak megegyeznek az alap- és középfokú történelem kerettantervek évszámokra, személyekre, topográfiai adataira és fogalmaira vonatkozó – az adott témakörhöz rendelhető – tantárgyi követelményeivel. Az emelt szintű érettségi vizsga egyszerű, rövid választ igénylő feladatainak megoldásához szükséges részletes követelményeket a történelem kerettanterveknek az évszámokra, személyekre, topográfiára és fogalmakra vonatkozó részei tartalmazzák. Az emelt szintű érettségi vizsga írásbeli részének szöveges (kifejtendő) feladatai és szóbeli tételei megoldásához szükséges nevek, fogalmak stb. körére vonatkozóan a kerettanterveknek az évszámokra, személyekre, topográfiára és fogalmakra vonatkozó részei példaként értelmezendők”. a helyi tantervben a kerettantervből hiányzó vonatkozó adatok az előző tanterv megfelelő részei. Az érettségi követelménynek továbbra is része az új NAT-ban már ismét önálló tantárgyként szereplő állampolgári ismeretek, ennek tartalmi elemei is megjelennek a helyi érettségire felkészítő tárgyak tantervében.

A középiskolai emelt szintű érettségire felkészítő történelemtanítás jellegét tekintve forrás- és tevékenységközpontú. Olyan nevelő-oktató tevékenység, amelynek célja az általános történelmi műveltség kiterjesztése és elmélyítése, valamint a magasabb műveltség megalapozása. A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a tanulói személyiség fejlődésében, társadalmi cselekedeteik tudatosulásában. Fontos a történelmi eseményekben részt vevő egyének és csoportok nézeteinek és tetteinek megismerése, az ezek mögött húzódó motívumok, szándékok és élethelyzetek felismerése és megértése, a résztvevők felelősségének belátása.

Mivel az emelt felkészítő képzés a 11-12. évfolyamon történik, a két tanév tananyagbeosztása megfelel a kerettanterv 2-2 tanév egy egységben való kezelésének, így a 11. évfolyamon a 9-10. (a 12. évfolyam kisebb óraszám miatt a 12. évfolyam dualizmus témakörével kiegészítve), míg a 12. évfolyamon a 11-12. évfolyam tananyaga kerül feldolgozásra

Az iskola és benne a történelemtanítás egyik fő feladata értékek közvetítése. Olyan alapvető normákról, értékekről van szó, mint a nemzeti azonosságtudat kialakítása a magyar történelem feldolgozásával; az európai és egyetemes demokratikus értékrend kialakítása az egyetemes történelem elemzésével. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is. Nyitott, elfogadó gondolkodást kell kialakítani az eltérő kultúrák vonatkozásában a kisebbségek történelmének áttekintésével – beleértve a határon túli magyarság és a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek múltját és jelenét is –, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre. Cél továbbá a környezettudatosságra és fenntarthatóságra nevelés a környezet és a természet, valamint az ember kapcsolatának koronkénti bemutatásával.

A középiskolai történelemtanítás a források önálló feldolgozásán alapuló,

elemzőjellegű, ami az összefüggések egyre önállóbb feltárását jelenti. Ugyanakkor törekedni kell a történelem élményszerű tanítására, közös feldolgozására, ami örömet és feladatokat jelent a diákok számára. Ehhez igénybe kell venni a hagyományos eszközök (tankönyvek, egyéb olvasmányok, térképek, audiovizuális anyagok stb.) mellett a média modern eszközeit is (világháló, kép-, videó-, hangmegosztók, stb.).

Az ismeretátadással azonos súllyal kell kezelni a tanulói képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – fejlesztését, melyet kellően változatos tevékenységformák biztosításával lehet a leghatékonyabban elérni. Ez azért is szükséges, hogy a tanulók képessé váljanak önálló ismeretek szerzésére, értelmezésére, azokkal kapcsolatban önálló vélemény megfogalmazására.

Fontos feladat a differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, amely azonos események, történések különböző szempontú megközelítését jelenti. Hiszen minden történelmi esemény több szempontú, ennek megfelelően eltérő interpretációi is lehetnek. A tanulónak ezeket kell felismerni és megérteni, azonosulni velük vagy elutasítani azokat, átlátva, hogyan éltek és gondolkodtak az adott kor emberei. Mindehhez szükséges a hagyományos politikatörténet feldolgozása mellett a társadalom-, művelődés- és mentalitástörténet megfelelő súlyú kezelése. Ehhez nyújt segítséget a közműveltségi tartalmak mellett megjelenő ismétlődő/visszatérő és hosszszemzeti témák egy jelentős része.

Végző soron törekedni kell arra, hogy a tanulói tudás a tények ismeretén túl kiterjedjen bővítésének igényére, az önálló tájékozódási és tanulási módszerek elsajátítására, a problémaérzékenységre és a kritikai gondolkodásra is. Ennek eléréséhez fontos feladat a különböző képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – azonos súlyú fejlesztése, hogy ezek révén rendelkezzenek a tanulók a történelmi gondolkodás kialakításához szükséges alapokkal; birtokában legyenek alapvető történelmi tények ismeretének; tudják használni a szaknyelvet, értsék a történelmi fogalmakat; képesek legyenek ismereteiket szóban és írásban egyaránt előadni. Ugyanakkor követelmény az is, hogy a tanulók legyenek képesek értelmezni a történelmi múlt és a jelenkor társadalmi eseményeit, álláspontjukat pedig érvekkel alátámasztva tudják képviselni.

A tantervi táblázatok fejlesztési témák oszlopában az érettségi részletes követelményei és alattuk a NAT-kerettanterv e témaköröknek megfelelő altémakörei találhatóak. A második oszlopban a témakörökhöz tartozó fogalmak, adatok és lexikák szerepelnek. A harmadik oszlopban a témakörhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok találhatóak.

A történelemtanítás feladata a tanulók történelemszemléletének formálása, ugyanakkor a pluralizmus jegyében az alkotmányos alapelvekbe nem ütköző, eltérő szemlélet tiszteletben tartása is elengedhetetlen

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége

mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi

összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;
- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;
- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;
- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;
- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményt formál a francia forradalom európai hatásáról;
- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;
- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;
- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

Óraterv a helyi tantervhez 11–12. évfolyam, gimnázium középszintű érettségire felkészítő foglalkozásokhoz		
Tantárgyak	11. évf.	12. évf.
Történelem	2	2

A tervezett óraszámok javaslatok azoktól a szaktanár igény szerint szabadon eltérhet

A tanulók értékelése

Az egyéni értékelés különböző formái:

- Önálló, produktív írásbeli munka (pl. problémamegoldó vagy elemző esszé írása, házi dolgozat, projektmunka, elektronikus anyag, portfólió) készítése.
- Önálló szóbeli felelet (pl. tétel kifejtése, kiselőadás tartása).
- Pár- és csoportmunkában való részvétel (pl. disputa, vetélkedő, szerepjáték).
- Félévente legalább két témazáró feladatlap megírása.

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- Aktivitás és részvétel a tanulói tevékenységek során.
- Szóbeli és írásbeli feleletek, beszámolók esetében az összefüggő, követhető, logikus gondolatmenetre és árnyalt fogalmazásra való törekvés.
- Képes-e önállóan felépíteni feleletét? Képes-e kérdéseket, releváns megállapításokat, következtetéseket megfogalmazni?
- Az általános és adott korszakhoz kapcsolódó történelmi fogalmak szakszerű és helyes használata.
- Történelmi események, jelenségek, folyamatok, személyek elhelyezése időben és térben,
- tájékozódás a történelmi térképen.
- Egyéni és csoportos képességfejlesztő feladatok (pl. szöveges forrás-, kép-, film-, ábra-, grafikon-, diagrafelemzés) megoldása.
- Önálló ismeretszerzés, projektek bemutatók készítése.
- Az érettségi feladatlapok témakörökhöz kapcsolódó feladatainak megoldása.
- Tanórán kívüli információszerzés, pl. kutató- és gyűjtőmunka produktumainak bemutatása, tanulmányi kirándulásokról, múzeumlátogatásokról készült jegyzőkönyvek, élménybeszámolók tartása.

11.ÉVFOLYAM

Heti 2 óra (összesen évi 72 tanóra)

1.2. Társadalmi és politikai küzdelmek az ókori Rómában (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Octavianus hatalomra jutása és a principátus Augustus idején. – Köztársaságból egyeduralom: Caesar és Augustus	<i>Fogalmak</i> , patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, <u>provincia</u> , <u>légió</u> , limes, polgárjog.II. triumvirátus <i>Személyek</i> : <u>Augustus</u> . <i>Kronológia</i> : Kre. 31. <u>Actium</u> <i>.Topográfia</i> : <u>Itália</u> , <u>Róma</u> , <u>Római Birodalom</u> , <u>Pannónia</u> ,	A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása Augustus diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.

1.3. Az európai kultúra alapjai (6 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az ókori keleti civilizációk vallási és kulturális jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tudomány. – A pénz megjelenése. – A politeizmus az ókori Keleten 	<p><i>Fogalmak:</i> politeizmus, monoteizmus, <u>öntözéses földművelés</u>, <u>fáraó</u>, <u>piramis</u>, <u>hieroglifa</u>, ékírás, múmia</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Kheopsz</u>,</p> <p><i>Fogalmak:</i> Akropolisz, filozófia, <u>jósda</u>,</p> <p><i>Személyek:</i> Hammurapi, , Hérodotosz,</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül. – Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása. – A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása. – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása.
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A görög filozófia kimagasló képviselői (Platón, Arisztotelész).	<p>Fogalmak: Akropolisz, filozófia, Akadémia, Athéni iskola, <u>jósda</u>,</p> <p>Személyek: Platón, Arisztotelész</p> <p>Topográfia: Athén</p>	
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A kereszténység államvallássá válása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromságtan 	<p><i>Fogalmak:</i> Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra,, Messiás, <u>keresztény vallás</u>, <u>keresztség és úrvacsora</u>, apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség</u>, evangélium, püspök, zsinat.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Jézus</u>, <u>Szent Péter és Szent Pál apostolok</u>, Constantinus Theodosius</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>a keresztény időszámítás kezdete</u> (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat. 395. államvallássá nyilvánítja</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Jeruzsálem</u>, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, <u>Betlehem</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása. – A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen.. – Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. <p>Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.</p>

2. A középkor

2.1. Nyugat-Európa a kora középkorban (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A Frank Birodalom történetének főbb állomása</p> <p>– Róma örökösei Európa térképén.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> <u>népvándorlás</u>, <i>Személyek:</i> Nagy Károly, <i>I kronológia:</i> 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása, 732 a poitiers-i csata. 768-814. Nagy Károly uralkodása, 800 császárrá koronázása <i>Topográfia:</i> Poitiers, Frank.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában. <p>A kora középkori Európa államalakulatainak</p>

2.2. A középkori egyház (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A legfontosabb szerzetesrendek jellemzői (pl. bencések, kolduló rendek).</p> <p>- A szerzetesség</p>	<p><i>Fogalmak:</i> <u>pápa</u>, <u>cölibátus</u>, <u>szerzetes</u>, <u>bencés rend</u>, ferences rend, eretnek, inkvizíció, <u>kolostor</u>, <u>katolikus</u>, <u>szent</u>, <i>Személyek:</i> <u>Szent Benedek</u>, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével. – A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása.

2.3. Az érett középkor Nyugat- és Közép-Európában (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A rendi állam kialakulása és működése Angliában és Franciaországban.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kiváltság</u>, <u>rend</u> <u>lovag</u>, <u>nemes</u>, feudalizmus, <u>hűbériség</u>, király, rendi monarchia, <i>Topográfia:</i> <u>Anglia</u>, <u>Franciaország</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.

		– A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése.
--	--	---

2.4. Az iszlám vallás és az Oszmán Birodalom (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az Oszmán Birodalom kialakulása és főbb jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. 	<p><i>Fogalmak:</i> szultán, szpáhi, janicsár, <i>Személyek:</i> Oszmán. <i>Kronológia:</i> 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u>,.</p> <p><i>Topográfia:</i> Nikápoly, Várna, <u>Nándorfehérvár</u>, Kolozsvár, <u>Oszmán Birodalom</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése. Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre

2.5 A középkor kultúrája (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Művelődés és írásbeliség a középkorban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. 	<p><i>Fogalmak:</i> egyetem, fakultás, , <u>kódex</u> <i>Személyek:</i> Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás Leonardo da Vinci, <u>Gutenberg</u>. <i>Kronológia:</i> 476–1492 <u>a középkor</u>, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány. <i>Topográfia:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével – A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása

3. A középkori magyar állam megteremtése és virágkora

3.1. A magyar nép története az államalapításig (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A honfoglaló magyarság életmódja</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kalandozások – a lovas-íjász harcmodor. 	<p><i>Fogalmak:</i> finnugor, <u>törzs</u>, <u>fejedelem</u>, kabarok, <u>vérszerződés</u>, <u>honfoglalás</u>, <u>kalandozások</u>, <i>Személyek:</i>.László Gyula, Bíborbanszületett Konstantin, Bölcs Leó</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása. – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése.

	<p><i>Kronológia:</i> 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Etelköz</u>, <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.
--	---	---

3.2. Az államalapítás és az Az Árpád-házi uralkodók kora (4 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az új rend megszilárdulása</p> <p>Szent László és Könyves Kálmán idején</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szent László, az országépítő. – Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><i>Személyek:</i>, I. (Szent) László, Könyves Kálmán,</p> <p><i>Kronológia:</i> 1075-1095., 1095-1116.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, Erdély, <u>Horvátország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése. <p>A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.</p>
<p>Témák</p> <p>Az Aranybulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> – II. András kora: az átalakuló társadalom. 	<p><i>Fogalmak:</i> szerviens, regálé, szolgabíró,</p> <p><i>Személyek:</i> III. Béla, II. András,</p> <p><i>Kronológia:</i> 1222 az Aranybulla,</p> <p><i>Topográfia:</i> Székesfehérvár</p>	

3.3. Az Anjouk és Luxemburgi Zsigmond kora (5 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>I. (Nagy) Lajos törvényei és az Anjou-kori társadalom.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az 1351-es törvények. – Nagy Lajos hadjáratok 	<p><i>Fogalmak:</i>, kilenced, bandérium, perszónalunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, Képes krónika.</p> <p><i>Személyek:</i> II. (Nagy) Lajos,</p> <p><i>Kronológia:</i> 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei,</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u>, <u>Lengyelország</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összeecsapásainak felidézése. – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre. <p>A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>
<p>Témák</p> <p>Zsigmond király külpolitikája.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. – Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai 	<p><i>Fogalmak:</i> fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, <u>kvégvár</u>, <u>szultán</u>, szpáhi, <u>janicsár</u>, rendkívüli hadiadó,</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Luxemburgi Zsigmond</u>, <u>Hunyadi János</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1396 a nikápolyi csata,</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u>, <u>Csehország</u>, <u>Nikápoly</u>, <u>Oszmán Birodalom</u>.</p>	

uralkodó és a török veszély		
-----------------------------	--	--

3.4. A Hunyadiak (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Hunyadi János törökellenes harcai</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hunyadi János törökellenes harcai 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kormányzó</u>, <u>szekérvár</u>, <u>végvár</u>, <u>szultán</u>, <u>szpáhi</u>, <u>janicsár</u>, <u>zsoldos</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Hunyadi János</u>, <u>I. (</u></p> <p><i>Kronológia:</i> 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u>,</p> <p><i>Topográfia:</i> Várna, <u>Nándorfehérvár</u>, Kolozsvár, <u>Oszmán Birodalom</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése. – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre. <p>A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>

4. Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492-1789)

4.1. A földrajzi felfedezések és következményei (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A 16-17. századi gyarmatosítás és a világgazdaság kialakulása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A korai gyarmatosítás és következményei. – A világkereskedelem kialakulása. – Az európai munkamegosztás és következményei 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>gyarmat</u>, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, <u>manufaktúra</u>, <u>tőke</u>, <u>tőkés</u>, <u>bérmunkás</u>, <u>kapitalizmus</u>, <u>bank</u>, <u>tőzsde</u>, <u>részvény</u>, örökös jobbgágység,</p> <p><i>Személyek:</i> Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>,</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, Párizs/Versailles,.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről. – Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral. – Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése.

4.3. Alkotmányosság és abszolutizmus a 17-18. században (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A francia abszolutizmus XIV. Lajos korában.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> abszolutizmus</p> <p><i>Személyek:</i> XIV. Lajos.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1648 a vesztfáliai békék.</p> <p><i>Topográfia:</i> Párizs/Versailles,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése. – Vallás és politika összefonódásának felismerése.

4.4. A felvilágosodás kora (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az Egyesült Államok létrejötte és.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök. 	<p><i>Fogalmak:</i>, <u>elnök</u>, felelős kormány, <u>cenzus</u>, <u>általános választójog</u>, <i>Személyek:</i>, <u>George Washington</u>, <i>Kronológia:</i> <u>1776 a Függetlenségi nyilatkozat</u>, <i>Topográfia:</i>, <u>Amerikai Egyesült Államok</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján. – Az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése.

4.5. Nagyhatalmi konfliktusok a 17-18. században (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Nagyhatalmi konfliktusok a 17-18. században (harmincéves háború, spanyol örökösödési háború, osztrák örökösödési háború, hétéves háború).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vallási konfliktusok Európában. 	<p><i>Fogalmak:</i> <i>Személyek:</i> Habsburg-dinasztia, V. Károly, XIV. Lajos. <i>Kronológia:</i> 1648 a vesztfáliai békék. <i>Topográfia:</i> Párizs/Versailles,.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Vallás és politika összefonódásának felismerése.

5. Magyarország a kora újkorban (1490-1790)

5.1. Az ország három részre szakadása és az országrészek berendezkedése (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A három országrész berendezkedése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. 	<p><i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés, hajdúszabadság. <i>Személyek:</i> <u>I. Szulejmán</u>, <u>II. Lajos</u>, (Szapolyai) <u>János</u>, <u>I. Ferdinánd</u>, <u>Dobó István</u>, <u>Zrínyi Miklós</u> (a szigetvári hős), <u>Báthory István</u>, <u>Bocskai István</u>, <u>Bethlen Gábor</u>,. <i>Kronológia:</i> <u>1541 Buda eleste</u>, <u>1552 Eger védelme</u>, <u>1566 Szigetvár eleste</u>, <u>1664 a vasvári béke</u>,. <i>Topográfia:</i> <u>Habsburg Birodalom</u>, <u>Erdélyi Fejedelemség</u>, <u>Hódoltság</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. <p>A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása</p>

	Magyar Királyság (királyi Magyarország), <u>Pozsony</u> , Gyulafehérvár, <u>Bécs</u> .	
--	--	--

5.2. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Bethlen Gábor fejedelemsége. - Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora.	<i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés, hajdúszabadság. <i>Személyek:</i> <u>IBocskai István</u> , <u>Bethlen Gábor</u> ,. <i>Kronológia:</i> <i>Topográfia:</i> <u>Erdélyi Fejedelemség</u> , Hódoltság, Magyar Királyság Gyulafehérvár,.	<ul style="list-style-type: none"> – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. <p>A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása</p>

5.3. A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Zrínyi Miklós tevékenysége és a török kiűzése Magyarországról. - A török kiűzése.	<i>Fogalmak:</i> <i>Személyek:</i> <u>I. Zrínyi Miklós</u> (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő. <i>Kronológia:</i> 1664 a vassvári béke, <u>1686 Buda visszafoglalása</u> , 1699 karlócai béke. <i>Topográfia:</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. <p>A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása</p>

5.5. Művelődés, egyházak, (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon. – A magyar protestáns és katolikus iskolák. – A katolikus megújulás és a barokk Magyarországon.	<i>Fogalmak:</i> , <u>reformáció</u> , protestáns, <u>evangélikus</u> , <u>református</u> , anglikán, unitárius, <u>vallási türelem</u> , <u>ellenreformáció</u> , <u>katolikus megújulás</u> , <u>jezsuiták</u> , <u>barokk</u> . <i>Személyek:</i> <u>Károli Gáspár</u> , <u>Pázmány Péter</u> , Apáczai Csere János, <i>Kronológia:</i> 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék. <i>Topográfia:</i> , <u>Sárospatak</u> .	<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszervezet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. – Vallás és politika összefonódásának felismerése. – Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. <p>A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése</p>

6. A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789-1914)

6.1. A francia forradalom eszméi és a napóleoni háborúk (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A napóleoni háborúk fordulópontjai - Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja.	<i>Fogalmak:</i> <u>forradalom</u> , <u>diktatúra</u> , <u>jakobinus</u> , <u>Szent Szövetség</u> . <i>Személyek:</i> <u>Bonaparte Napóleon</u> . <i>Kronológia:</i> , 1804–1814/1815	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje a napóleoni háborúk eseményeit, okait, a – tudjon párhuzamot vonni a válságban lévő római és francia köztársaság hadseregére támaszkodó és a császársághoz vezető politikai folyamatai között
Témák	Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u> .	
A nagyhatalmi együttműködés céljai és rendszere a bécsi kongresszus nyomán.	<i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u> , <u>Párizs</u> , <u>Oroszország</u> , <u>Waterloo</u> .	

6.2. A 19. század eszméi és a nemzetállami törekvések Európában (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Az egységes Németország létrejötte és nagyhatalommá válása. – A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra).	<i>Személyek:</i> <u>Otto von Bismarck</u> , <i>Kronológia:</i> , <u>1871 Németország egyesítése</u> . <i>Topográfia:</i> <u>Németország</u>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. A polgári állam feladatköreinek és eredményeinek azonosítása

6.3. Gyarmati függés és harc a világ újrafelosztásáért (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Gyarmatok és gyarmattartók a 19. század közepétől az első világháborúig. – A gyarmatosítás okai és céljai.	<i>Fogalmak:</i> <u>anyaország</u> , <u>gyarmat</u> , <u>nagyhatalom</u> <i>Topográfiaiak:</i> <u>India</u> , <u>Afrika</u> , <u>Kína</u> , <u>Japán</u>	A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése

6.4. Az ipari forradalom hullámai és hatásai (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
-------	----------------------------	-----------------------

<p>Az ipari forradalmak társadalmi hatásai (demográfia, életmód, nők helyzete)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. – A Kommunista kiáltvány. – Szakszervezetek és munkáspártok. - Szociáldemokrácia és kommunizmus. - Keresztényszocializmus 	<p><i>Fogalmak:</i> szakszervezet, társadalombiztosítás, <u>szocializmus</u>, szociáldemokrácia, <u>kommunizmus</u>, <u>keresztényszocializmus</u>, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Karl Marx</u>.</p>	<p>A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.</p>
--	--	--

7. A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon (1790-1914)

7.1. A reformkor (5 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A nemzeti eszme a reformkorban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv ügye és a nemzeté válás. 	<p><i>Fogalmak:</i> alsó- és felsőtábla,</p> <p><i>Személyek:</i> József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u>, Kölcsey Ferenc, <u>Deák Ferenc</u>, <u>Kossuth Lajos</u>, Ganz Ábrahám.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvkérdés és a nemzeté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelváltása, Lóv Lipót)
<p>Témák</p> <p>A rendi országgyűlés és a megyerendszer működése.</p> <ul style="list-style-type: none"> –A rendi országgyűlés és a megyerendszer. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1830–1848 a reformkor</u>, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján. – A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. <p>A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.</p>

7.2. Forradalom és szabadságharc (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Népek, nemzetiségek (pl.: németek, zsidók, szlávok) szerepe a forradalom és szabadságharc eseményeiben.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> , politikai nemzet, <u>nemzetiség</u>, etnikai tisztogatás</p> <p><i>Személyek:</i> Jellasics, Avram Jancu Axente Sever</p> <p><i>Kronológia:</i></p> <p><i>Topográfia:</i> Szenttamás, Zalatna, Nagyenyed</p>	<p>A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során</p>

– Harc a dinasztiaival és a vele szövetkező nemzetiségekkel		
---	--	--

7.3. A kiegyezés és a dualizmus (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A polgári állam kiépülése Magyarországon (közigazgatás, közegészségügy, iskolahálózat).</p> <p>– Oktatás és kultúra.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> dualizmus, nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentri, népoktatás, asszimiláció, autonómia.</p> <p>Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác.</p> <p><i>Kronológia:</i>, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> Budapest, <u>Osztrák-Magyar Monarchia</u>, Fiume.</p>	<p>– A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából.</p> <p>– A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése.</p> <p>– A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése.</p> <p>– A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban.</p> <p>A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban</p>

7.4. Társadalmi és gazdasági változások a dualizmus korában (5 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Budapest világvárossá fejlődése.</p> <p>– A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros.</p>	<p><i>Fogalmak:</i>, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentri, asszimiláció, autonómia.</p> <p>Személyek:</p> <p><i>Kronológia:</i> 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> Budapest, <u>Osztrák-Magyar Monarchia</u>, Fiume.</p>	<p>– A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése.</p> <p>– A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével.</p> <p>– A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével.</p> <p>– A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban.</p>
Témák		
<p>Társadalmi és életmódbeli változások a dualizmus korában.</p> <p>– Életmód és szórakozás</p>		

Témák		A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban
Egyenlőség és emancipáció.		
- Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése		

12.ÉVFOLYAM

Heti 2 óra (összesen évi 62 tanóra)

8. A világháborúk kora (1914-1945)

8.2. Gazdaság, társadalom és életmód (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Életmód és mindennapok a 20. század első felében. A világgazdasági válság és a New Deal. – A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása. - A munkanélküliség. - Állami beavatkozás a gazdaságba.	<i>Fogalmak:</i> <u>tervgazdaság</u> , <u>piacgazdaság</u> , New Deal, <i>Személyek:</i> Keynes, Roosevelt <i>Kronológia:</i> 1929 a gazdasági világválság kezdete, <i>Topográfia:</i> USA, Berlin	– A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása.

8.5. A második világháború (4 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A második világháború főbb hadi és diplomáciai eseményei. – Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás.	<i>Fogalmak:</i> partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u> . <i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevelt</u> , <u>Winston Churchill</u> , Charles de Gaulle, Bárdossy László, <i>Kronológia:</i> 1941. április Jugoszlávia megtámadása, <u>1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása</u> ; 1941.	– A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. – A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján..

<ul style="list-style-type: none"> – Nyugat-Európa lerohanása. – Német támadás a Szovjetunió ellen. – Japán támadás az Egyesült Államok ellen. – A keleti és a nyugati front. – A csendes-óceáni hadszíntér. 	<p>június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1944.</p> <p>június 6. partraszállás Normandiában, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>, 1945.</p> <p>május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6.</p>	
---	--	--

9. Magyarország a világháborúk korában (1914-1945)

9.1. Az első világháború és következményei Magyarországon (5 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Magyarország az első világháborúban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyar frontok, nagy csaták. – Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. - Magyar hősök a világháborúban. - A hátország. - A magyar hadifoglyok sorsa. 	<p><i>Fogalmak:</i> villámháború, <u>front</u>, <u>állóháború</u>, <u>hátország</u>, <u>antant</u>, <u>központi hatalmak</u>, hadigazdaság, hadifogság.</p> <p><i>Személyek:</i>, IV. Károly.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1914. június 28. a szarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i>, <u>Szarajevó</u>, Doberdó, <u>Románia</u>, <u>Szerbia</u>, <u>Olaszország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken. – Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban. – A front és a hátország körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján. – A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében. <p>A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.</p>
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. - A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. - Cseh és román támadás, a 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><i>Személyek:</i> Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun Béla,</p> <p><i>Kronológia:</i> 1918. október 31. forradalom Magyarországon</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpátalja</u>, <u>Felvidék</u>, <u>Délvidék</u>, <u>Burgenland</u>, <u>Csehszlovákia</u>, <u>Jugoszlávia</u>, <u>Ausztria</u>, trianoni Magyarország.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. – Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével. – A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése.

<p>fegyveres ellenállás kérdése</p>		
-------------------------------------	--	--

9.2. A Horthy-korszak (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A válság és hatása: a belpolitikai élet változásai az 1930-as években</p> <ul style="list-style-type: none"> – A válság és hatása. 	<p><i>Fogalmak:</i> Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> <p><i>Személyek</i> Gömbös Gyula, Weiss</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).

9.3. Művelődési viszonyok és társadalom (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika</p> <ul style="list-style-type: none"> – A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei 	<p><i>Fogalmak:</i> <i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebelsberg Kunó</u>, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).

9.4. Magyarország a második világháborúban (6 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Magyarország a náci birodalom árnyékában.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> müncheni egyezmény, Molotov–Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u>,</p> <p><i>Személyek:</i> Imrédy Béla, Teleki Pál, Bárdossy László, Bajcsy-Zsilinszky Endre, <u>Szálasi Ferenc</u></p> <p><i>Kronológia:</i> 1938 az első bécsi döntés, első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, 1940 a második bécsi döntés,</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Felvidék</u>, <u>Kárpátalja</u>, Észak-Erdély</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A területi revízió lépései.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A területi revízió lépései. 	<p><i>Fogalmak:</i> első és második bécsi döntés.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Ribbentrop</u>, <u>Ciano</u>, <u>Imrédy Béla</u>, <u>Teleki Pál</u></p> <p><i>Kronológia:</i> 1938 az első bécsi döntés 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény 1940 a</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása,

	második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, <i>Topográfia: Felvidék, Kárpátalja,Észak Erdély, Délvidék</i>	valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Kállay Miklós miniszterelnöksége.	Fogalmak: hintapolitika,II. magyar hadsereg, német megszállás Kronológia: 1942-1944	– Magyarország világháború belső sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval

10. A jelenkor (1945-től napjainkig)

10.1. A kétpólusú világ kialakulása (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Nemzetközi konfliktusok a hidegháború idején (berlini válság, Korea, Kuba, Vietnam). – A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, úrprogram, propaganda. - A szembenállás és enyhülés hullámai. - Hidegháborús konfliktusok (Korea, Szuész, Kuba, Vietnam, Afganisztán).	<i>Fogalmak:</i> NATO, kétpólusú világ, a <u>berlini fal</u> . Truman-doktrina, <u>Marshall-segély</u> , <u>békés egymás mellett élés</u> <i>Személyek:</i> Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u> , <u>John F. Kennedy</u> ,. <i>Kronológia:</i> , <u>1947 a párizsi béke</u> , a <u>hidegháború kezdete</u> 1948-1949. a berlini válság, az NSZK és az NDK megalakulása, koreai háború 1950- 53, sztálin halála 1953., 1955 a Varsói Szerződés létrehozása. kubai válság 1962., <i>Topográfia:</i> <u>Berlin</u> , <u>Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK)</u> , <u>Német Demokratikus Köztársaság (NDK)</u> , <u>Közel-Kelet</u> , <u>Izrael Észak- és Dél-Korea</u> , <u>Vietnam</u> , <u>Kuba</u> , Afganisztán.	– A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása. – Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása. A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása

10.2. A „harmadik világ” (6 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A gyarmati rendszer felbomlása Indiában. – India függetlenné válása.	<i>Fogalmak:</i> <u>harmadik világ</u> , el nem <u>kötelezettek</u> , <i>Személyek,</i> <u>Mahátma Gandhi</u> , <i>Kronológia:</i> <u>1947</u> India függetlenné válása,	– A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása

	<i>Topográfia:</i> India, Pakisztán.	
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A Kínai Népköztársaság létrejötte. – Kommunista fordulat Kínában.	<i>Fogalmak:</i> népi Kína <i>Személyek:</i> <u>Mao Ce-tung.</u> <i>Kronológia:</i> 1949, kommunista fordulat Kínában, <i>Topográfia:</i> <u>Kínai Népi Köztársaság (NDK),</u>	– A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A közel-keleti helyzet összetevői, az izraeli állam - A gyarmatbirodalmak felbomlása. - Izrael megalapítása	<i>Fogalmak:</i> <u>cionizmus</u> <i>Személyek:</i> Ben-Gúrion, <i>Kronológia:</i> , 1948 Izrael Állam megalapítása., <i>Topográfia:</i> Közel-Kelet, Izrael	– A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása. A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása

10.4. Az európai integráció (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Az európai integráció főbb állomásai (bővülés és mélyülés). – Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. – Az Európai Unió főbb szervei és működésük. - Magyarország csatlakozásának folyamata. - Az együttműködés eredményei és nehézségei. - Nemzetek Európája vagy föderatív Európa?	<i>Fogalmak:</i> <u>integráció, euró, Európai Unió, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.</u> <i>Személyek:</i> <i>Kronológia:</i> <u>1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</u> <i>Topográfia:</i> <u>Brüssze</u>	– Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.

10.5. A globális világ sajátosságai (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
--------------	-----------------------------------	------------------------------

<p>A tömegkultúra új jelenségei napjainkban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Globalizáció és kultúra. – A hagyományos és új identitások – értékek és értékviselés 	<p><i>Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése.
---	--	--

11. Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig

11.1. A kommunista diktatúra kiépítése és a Rákosi-korszak (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Magyarország szovjetizálása (1945-1949)</p> <ul style="list-style-type: none"> – A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. – A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. – A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947. – Az egypárti diktatúra kiépítése. – Államosítás és kollektivizálás. – Konceptációs perek, egyházüldözés. – A keleti blokk. 	<p><i>Fogalmak:</i> népbíróság, háborús bűnös, földosztás, <u>államosítás</u>, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u>, tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat.</p> <p><i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, <u>Kovács Béla</u>, <u>Mindszenty József</u>, <u>Rákosi Máttyás</u>, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon</u>, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u>, 1949 kommunista alkotmány.</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása. – A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva. – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát. – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. <p>A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével</p>

11.2. Az 1956-os forradalom és szabadságharc (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A magyar forradalom nemzetközi jelentősége és összefüggései</p>	<p><i>Fogalmak:</i> szuezi válság</p>	<ul style="list-style-type: none"> – 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása. <p>A forradalom és szabadságharc értékelése</p>

- A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban		
--	--	--

11.3. A Kádár-korszak (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A Kádár-rendszer válsága, a külpolitikai változások és az ellenzéki mozgalmak.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az adósságválság kialakulása és következményei. – Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. – Az ellenzék megszerveződése 	<p>Fogalmak: adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, <u>rendszerátvitel</u>, <u>Személyek</u>: Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u>, <u>Antall József</u>, <u>Göncz Árpád</u>, <u>Orbán Viktor</u>.</p> <p><i>Kronológia</i>: 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerátvitel, <u>1990 az első szabad választások</u>, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon. – A magyarországi rendszerátvitel főbb állomásainak felidézése. – A gazdasági rendszerátvitel legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. – A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.

11.4. A rendszerátvitel és a piacgazdaságra való áttérés (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A közjogi rendszer átalakítása (1990-2011)</p> <ul style="list-style-type: none"> – alkotmánymódosítás. – A harmadik Magyar Köztársaság kialakulása Az új pártok – különböző ideológiák 	<p><i>Fogalmak</i>: Kerekasztal, <u>rendszerátvitel</u>, <u>visegrádi együttműködés</u>, <u>privatizáció</u>, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</p> <p><i>Személyek</i>: Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u>, <u>Antall József</u>, <u>Göncz Árpád</u>, <u>Orbán Viktor</u>.</p> <p><i>Kronológia</i>: 1989–1990 a rendszerátvitel, <u>1990 az első szabad választások</u>, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon. – A magyarországi rendszerátvitel főbb állomásainak felidézése. – A gazdasági rendszerátvitel legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. – A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.

11.5. Demográfiai folyamatok és a határon túli magyarság (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák		Fejlesztési feladatok
Demográfiai változások Magyarországon 1945-től. – Demográfiai jellemzők és folyamatok.	Kitelepítés, Benes-dekrétumok, emigráció, Rattkó-korszak, egyke, gyűgy, szocpol, fridzsiderszocializmus, , mobilitás Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség		-A politikai és gazdasági változások hatásának felismerése a demográfiai folyamatokban

12. Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek

12.1. Társadalmi tagozódás és felelősségvállalás (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Társadalmi rétegződés és társadalmi egyenlőtlenségek. Nemzetiségek Magyarországon.	– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére.. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. Anyanyelvű oktatás és kultúra.	

12.3. Alapvető pénzügyi és gazdasági fogalmak, folyamatok. A munkaviszonyhoz kapcsolódó ismeretek (6 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Az állam gazdasági szerepvállalása.	Bank, kétszintű bankrendszer, jegybank, Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bank, pénzügyi intézmények, hitel, hitelszerződés, a hitelek típusai, kamat, hitelfedezeti mutató, jövedelemarányos törlesztő részlet, jelzáloghitel, kezesség, hitelbiztosítás, teljes hiteldíjmutató (THM), futamidő, követeléskezelés, hitelközvetítő, pénzügyi tervezés,	– A monetáris politika fogalmának és alapvető jellemzőinek megismerése – A Magyar Nemzeti Bank működése, feladatai – A kereskedelmi bankok jellemzőinek, tevékenységének megismerése – A pénzügyi intézetek típusai – A hitelfelvétel módjai, feltételei és kockázatai

Témák	pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;	Fejlesztési feladatok
A pénzpiac működése.		<ul style="list-style-type: none"> – A bank alapvető tevékenysége; Kétszintű bankrendszer: központi bank és kereskedelmi bankok; A Magyar Nemzeti Bank; A pénzügyi intézmények; Hitelfelvétel
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A vállalalkozási formák, a vállalkozás alapítása és működtetése.	<ul style="list-style-type: none"> – A vállalkozás működési köre és környezete; A vállalkozások típusai; Vállalkozási terv; A vállalatok fajtái <p>jogi személy, vállalkozás, egyéni vállalkozó, gazdasági társaság, betéti társaság (bt.), korlátolt felelősségű társaság (kft.), részvénytársaság (rt.), zártkörű (zrt.) és nyilvános (nyrt.) részvénytársaság, startup, a vállalkozások</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a vállalkozás indítását befolyásoló tényezőket; – arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

A fennmaradó 6 óra szabadon felhasználható az ismeretek rendszerezésére, ismételésre.